

ДЕРЖАВА ТА ЕКОНОМІКА

DOI: 10.31617/1.2024(154)01
УДК: 338.23:336.123(477)=111

МАКОГОН Валентина,
д. е. н., професор,
професор кафедри фінансів
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-2331-8455
v.makohon@knute.edu.ua

КООРДИНАЦІЯ ФІСКАЛЬНОЇ ТА МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

В умовах невизначеності та економічної нестабільності актуалізується проблематика дослідження підходів до посилення координації фінансової та монетарної політик. Метою дослідження є обґрунтування напрямів посилення координації фінансової та монетарної політик України. Висунуто гіпотезу, що рівень координації фінансової та монетарної політик визначає здатність країни забезпечити макроекономічну стійкість. Використано спеціальні та загальнонаукові методи: системного підходу, теоретичного узагальнення, індукції та дедукції, статистичний, наукової абстракції. Вагомим стабілізаційним інструментарієм забезпечення адаптації економіки до соціально-економічних умов, стримування інфляції з метою збереження курсової стійкості, зменшення фундаментального цінового тиску та безпосередньо подолання інфляційних процесів є посилення координації фінансової та монетарної політик. Інструментарій фінансової та монетарної політик необхідно розглядати в нерозривній єдності, з урахуванням синергетичного ефекту забезпечення макроекономічної стійкості, що не може бути досягнуто винятково інструментами лише однієї із політик. Основними напрямками посилення координації фінансової та монетарної політик України на цьому етапі є: поєднання інструментарію, властивого обом напрямкам політик, посилення його гнучкості та адаптивності до соціально-економічних процесів;

МАКОГОН Valentyna,
Doctor of Sciences (Economics), Professor,
Professor of the Department
of Finance State University
of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0002-2331-8455
v.makohon@knute.edu.ua

COORDINATION OF FISCAL AND MONETARY POLICY IN UKRAINE

In the conditions of uncertainty and economic instability, the issue of researching approaches to strengthening the coordination of fiscal and monetary policy is becoming relevant. The aim of the research is to justify directions for strengthening the coordination of fiscal and monetary policy of Ukraine. It is hypothesized that the level of fiscal and monetary policy coordination determines the country's ability to ensure macroeconomic stability. Special and general scientific methods were used: system approach, theoretical generalization, induction and deduction, statistical, scientific abstraction. Strengthening the coordination of fiscal and monetary policy is an important stabilization tool for ensuring the adaptation of the economy to social and economic conditions, curbing inflation in order to maintain exchange rate stability, reducing fundamental price pressure and directly overcoming inflationary processes. The toolkit of fiscal and monetary policy must be considered in an inseparable unity, taking into account the synergistic effect of ensuring macroeconomic stability, which cannot be achieved exclusively by the tools of only one of the policies. The main directions of strengthening the coordination of the fiscal and monetary policy of Ukraine at this stage include: combining the tools inherent in both directions of policies, strengthening its flexibility and adaptability to socio-economic processes; synergy of policy instruments in the context of

Copyright © Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

синергія інструментарію політик у контексті забезпечення боргової стійкості та зниження фінансових ризиків; обґрунтування спільних стратегічних цілей політик, що сприятиме посиленню їх координації, зокрема шляхом розроблення відповідної стратегії; розвиток фінансового інструментарію із запобігання і реагування, в рамках яких інструменти політик застосовуються разом, наприклад завдяки удосконаленню традиційної практики застосування макроруденційних заходів; зміцнення незалежності державних інституцій, що забезпечують формування та реалізують фінансову і монетарну політику шляхом продовження інституційних та законодавчих реформ у відповідних сферах.

Ключові слова: фінансова політика, монетарна політика, воєнний стан, бюджет, видатки, борг, цінова стабільність.

ensuring debt sustainability and reducing fiscal risks; substantiation of the common strategic goals of policies, which will contribute to strengthening their coordination, in particular by developing an appropriate strategy; the development of a financial toolkit for prevention and response, within the framework of which policy instruments are used together, in particular by improving the traditional practice of applying macroprudential measures; strengthening the independence of state institutions that ensure the formation and implementation of fiscal and monetary policy by continuing institutional and legislative reforms in the relevant areas.

Keywords: fiscal policy, monetary policy, martial law, budget, expenditures, debt, price stability.

JEL Classification: E50, E52, H32, O23.

Вступ

В умовах невизначеності перед суспільством постає завдання з реформування фінансової системи та її складових, модернізуючи при цьому державний фінансовий механізм, інструментарій фінансової політики та її складових з метою забезпечення макроекономічної стійкості (Дем'янишин, 2021; Горин, 2020). Широкомасштабні воєнні дії в Україні зумовлюють нові виклики, активізуючи питання дослідження фінансового інструментарію та пошуку напрямів посилення координації фінансової та монетарної політик, що сприятимуть забезпеченню макроекономічної стійкості. Проблематикою посилення координації фінансової та монетарної політик займаються українські та зарубіжні дослідники. Питання впливу фінансової та монетарної політик на макроекономічну стабільність та можливості залучення прямих іноземних інвестицій розкрито у працях *Ferreira de Mendonça, Tiberto* (2024); *Seelajaroen et al.* (2020); *Michaud & Rothert* (2018).

Посилення координації між центральним банком та органами державного управління, підвищення довіри до цих інституцій сприяє покращанню інвестиційного клімату, якісний рівень реалізації відповідних політик є вагомим рушієм внутрішніх потоків прямих іноземних інвестицій (*Ferreira de Mendonça & Tiberto*, 2024). Відсутність довіри до центрального банку зменшує його можливості для ефективного використання інструментарію монетарної політики з метою стабілізації економіки (*Seelajaroen et al.*, 2020). Виважена фінансова політика, яка дає змогу уникнути накопичення неприйнятної рівня державного боргу, може стимулювати інвестиції. З іншого боку, недостатньо обґрунтована фінансова політика зумовлює нестабільність фінансових потоків та скорочення припливу капіталу (*Michaud & Rothert*, 2018; *Cavallo*, 2019).

Дослідженню фінансової політики України у контексті посилення взаємозв'язку фіскальної та монетарної політик присвячено монографію Зимовець (2010). Дослідник зазначає, що фіскальна та монетарна політики повинні підпорядковуватись спільній стратегічній цілі, яка сприятиме сталому зростанню соціально-інклюзивної економіки. Vavdiuk, Koretska, Galushchak (2019) зазначають, що різноспрямований інструментарій фіскальної та монетарної політик не сприяє стабілізації економічних показників. Обґрунтовано, що монетарна політика є більш дієвою за її реалізації незалежним центральним банком. Важливо, щоб органи державної влади делегували повноваження щодо формування та реалізації монетарної політики незалежній державній фінансовій інституції (Свенссон, 2018). Водночас визначено, що в умовах посилення кризових процесів слід зміцнювати координацію між органами державної влади та Національним банком у контексті залучення зовнішнього фінансування, оскільки за цих умов основним фінансовим ресурсом є не податки, а позики, гранти та грошова допомога (Данилишин, 2018, 2024).

У зв'язку із динамічними змінами в інституційному середовищі, що відбуваються в економіці України, необхідно постійно підвищувати ефективність інструментарію фіскальної та монетарної політик, посилювати їх роль у забезпеченні макроекономічної стійкості та підвищення добробуту громадян (Нікіфорова, Ткачук, 2020; Коваленко, 2019). Важливою умовою посилення координації фіскальної та монетарної політик є розроблення стратегії, що передбачає врахування інституційних складових цих політик, можливостей і загроз внутрішнього та зовнішнього фінансово-економічного середовища (Chugunov, Makohon, 2019). За посилення процесів економічної інтеграції необхідно підвищити якісний рівень фіскальних і монетарних інститутів, при цьому доцільно реалізувати політику поступальної фіскальної консолідації із зниженням впливу фіскального домінування, що сприятиме підвищенню рівня ефективності режиму інфляційного таргетування (Chugunov et al., 2019).

На цьому етапі розвитку суспільних відносин актуалізовано дослідження питань щодо використання зелених інструментів фіскальної та монетарної політик. Особливості застосування відповідного інструментарію розкрито у працях Ramlogan, Nelson, (2023); Chishti et al., (2021). Дослідники Ramlogan та Nelson (2023) зазначають, що завдяки запровадженню зелених інструментів фіскальної та монетарної політик можна значно зменшити рівень забруднення навколишнього середовища та сприяти адаптації до змін клімату і відповідно пом'якшенню їх наслідків.

Віддаючи належне науковим здобуткам учених у відповідній сфері, слід відзначити недостатній рівень приділення уваги оцінці фіскальної та монетарної політик саме в умовах посилення невизначеності. Широкомасштабні воєнні дії на території України потребують розроблення нового та удосконалення наявного інструментарію фіскальної та монетарної політик, посилення їх координації. Метою дослідження є

обґрунтування напрямів посилення координації фіскальної та монетарної політик України. Висунуто гіпотезу, що рівень координації фіскальної та монетарної політик визначає здатність країни забезпечити макроекономічну стійкість. Відповідно посилення координації фіскальної та монетарної політик сприятиме її забезпеченню.

Для досягнення мети дослідження використано комплекс спеціальних та загальнонаукових методів: системний підхід – з метою виявлення ключових викликів для фіскальної та монетарної політики та визначення напрямів забезпечення макроекономічної стійкості; теоретичне узагальнення – розкриття змісту підходів до фіскальної та монетарної політики, напрямів їх координації; індукції та дедукції – встановлення та оцінки взаємозалежностей між фіскальною та монетарною політикою; статистичні та групувальні – для аналізу показників фіскальної та монетарної політик; наукова абстракція – для обґрунтування висновків до проведеного дослідження.

Основна частина статті складається з трьох частин, в яких послідовно розглянуто принципи координації фіскальної та монетарної політик, проаналізовано особливості їх координації у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою, висвітлено напрями посилення координації фіскальної та монетарної політик України.

1. Принципи координації фіскальної та монетарної політик

Стратегічною метою державних інституцій, що забезпечують формування і реалізацію фіскальної та монетарної політик, є досягнення макроекономічної стійкості як необхідної передумови для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки. Проте кожна з державних інституцій застосовує свій інструментарій в процесі вирішення поставлених завдань. Комбінаторний інструментарій взаємовпливу фіскальної та монетарної політик на економічні процеси та одна на одну залежить від особливостей економічного середовища, волатильності економічної динаміки, структури державного та гарантованого державного боргу, доступу до міжнародного ринку фінансових ресурсів тощо.

Органи державної влади визначають засади формування та реалізації фіскальної політики, зокрема щодо оптимального рівня податків та державних витрат. Центральний банк як монетарний регулятор визначає монетарну політику, встановлюючи процентні ставки. Відповідно скоординовані рішення цих інституцій надають можливість для забезпечення макроекономічної стійкості та зменшення дисбалансів в економіці.

Формуючи фіскальну політику, органи державної влади забезпечують перерозподіл суспільного багатства, задоволення соціально-економічних інтересів членів суспільства та підвищення рівня добробуту. Водночас, важливо в контексті вирішення поставлених завдань не перевищувати прийнятний рівень дефіциту бюджету та державного боргу. Державний борг, з одного боку, стимулює та обмежує дії органів

державної влади, з іншого, – через нього рішення центрального банку в контексті управління через монетарні інструменти впливають на стійкість державних фінансів. Відповідно державний борг є сумісною ланкою, що поєднує та визначає взаємодію фіскальної та монетарної політик.

Реалізація жорсткої монетарної політики може спричинити виникнення та посилення проблемних питань у сфері фіскального регулювання, оскільки зумовлює підвищення вартості обслуговування державного боргу та уповільнює темпи економічного зростання. Зміцнення національної валюти за рахунок підвищенням процентних ставок може позитивно вплинути на державний борг, передусім в іноземній валюті. Реалізація м'якої фіскальної політики зумовлює зростання державного боргу та пришвидшення інфляційних процесів. Зазначене посилює ризики недосягнення інфляційних цілей. Суттєве нарощення державного боргу в подальшому призводить до посилення проблемних питань щодо його обслуговування, взяття позик органами державного управління в національному банку з метою фінансування дефіциту бюджету та вимушеної емісії. За таких умов посилюється тиск боргових зобов'язань на баланс центрального банку, водночас монетарна політика спрямована на мінімізацію вартості обслуговування державного боргу.

Таким чином, вирішення завдань фіскальної та монетарної політик залежить не лише від ефективності власного інструментарію політик, але й від обґрунтованості іншого. Зокрема, неврахування органами державної влади основних засад монетарної політики зумовлює зниження ефективності її інструментарію, перешкоджає досягненню цінової стабільності та стримуванню інфляційних процесів. Водночас погавлення інфляційних процесів ускладнює досягнення фіскальних цілей. Досягнення макроекономічної стійкості як необхідної передумови для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки потребує посилення координації дій між державними інституціями, що забезпечують формування та реалізують фіскальну і монетарну політики.

2. Особливості координації фіскальної та монетарної політик у країнах з розвинуеною та трансформаційною економікою

У країнах з розвинуеною та трансформаційною економікою розрізняють різні підходи до координації фіскальної та монетарної політик. Водночас, у переважній більшості країн координація фіскальної та монетарної політик здебільшого забезпечується завдяки застосуванню режиму інфляційного таргетування.

Режим інфляційного таргетування в процесі реалізації монетарної політики означає, з одного боку, ухиляння від фіксованого режиму валютного курсу, з іншого, – використання класичних монетарних інструментів: базової ставки, операцій на ринку і макропруденційних нормативів. При застосуванні базової ставки ефект трансмісійного механізму процентного каналу на інфляцію сильно обмежується

неконтрольованими факторами зростання цін у вигляді імпоротної інфляції та фіскальних стимулів, а також перманентно високих цінових очікувань у економічних агентів. Зазначене може виникати у зв'язку із структурними проблемами економіки: значного рівня залежності експортних доходів країни від продажу сировини та вагової частки імпоротної складової у споживанні. Цінові очікування можуть бути пов'язані з систематичними курсовими коливаннями, які впливають на девальваційні очікування. Через недостатній рівень гнучкості інструментарій мінімальних резервних вимог використовується центральним банком до банківської системи зрідка та досить часто очікувана та сприймана інфляція в країнах з трансформаційною економікою перевищує рівень офіційного зростання цін.

Реалізація *контрциклічної фіскальної політики* стимулює економіку з урахуванням циклічності економічних процесів. Водночас м'яка фіскальна політика зумовлює підвищення національним банком облікової ставки та збільшення витрат на обслуговування державного боргу. Зазначене мотивує здійснювати фіскальну консолідацію, зменшувати видатки та шукати додаткові джерела наповнення доходної частини бюджету. Водночас, в умовах рецесії органи державного управління збільшують бюджетний дефіцит з метою стимулювання темпів економічного зростання.

У країнах з трансформаційною економікою, стійкість державних інституцій є досить низькою, відповідно в процесі координації політик посилюється рівень втручання органів державного управління в політику центрального банку. В структурі державного боргу здебільшого переважає борг, номінований в іноземній валюті, що посилює вразливість до змін обмінного курсу, прослідковуються суттєві відмінності в кореляції між інфляцією та темпами економічного зростання. Економічний спад здебільшого супроводжується девальвацією обмінного курсу та погравленням інфляційних процесів, тоді як у країнах з розвинутою економікою – дефляцією.

На цьому етапі значні обсяги державного боргу та дефіциту державного бюджету в країнах з трансформаційною економікою зумовлюють застосування підходу "*фіскального домінування*", що посилює інфляційні процеси, збільшення вартості запозичень та волатильності циклічного економічного розвитку. Водночас, постали питання пошуку фінансово-бюджетного інструментарію, спрямованого на забезпечення реалізації ефективної, незалежної монетарної політики та уникнення фіскального домінування. В країнах з розвинутою економікою координація фіскальної та монетарної політик передбачає постійний моніторинг та обмін інформацією між відповідними державними інституціями, що дозволяє центральному банку досягати інфляційних цілей та впливати на пропозицію грошей.

Таким чином, у країнах з трансформаційною економікою підходи до координації фіскальної та монетарної політик часто полягають у забезпеченні інтересів одних державних інституцій іншими. Відповідно

реалізується підхід "фіскального домінування" та підпорядкування центрального банку органам державного управління. Застосування підходу "фіскального домінування" досить часто посилює ризики значного зростання дефіциту бюджету та валютні ризики за умов вагомої частки в структурі державного боргу боргових зобов'язань, номінованих в іноземній валюті, що посилює вразливість до змін обмінного курсу.

3. Напрями посилення координації фіскальної та монетарної політик в Україні

Україна має великий досвід реалізації м'якої фіскальної політики та водночас стимулювальної монетарної політики за фіксованого обмінного курсу. Це призвело до посилення макроекономічних дисбалансів та кризових процесів у сфері фінансово-економічних відносин, оскільки створювало оману фінансової стабільності, що стимулювало накопичувати борги, зокрема номіновані в іноземній валюті. Водночас, посилення екзогенних та ендогенних чинників спричинило негативні зміни у фінансово-бюджетній сфері та зниження рівня здатності протистояти викликам. Обмеженість ринкового фінансування посилювала девальваційні процеси та знижувала ефективність інструментарію монетарної політики. Відповідно питання пошуку ефективного інструментарію як фіскальної, так і монетарної політики, посилення координації між ними є актуальним впродовж усього часу становлення України як незалежної держави.

Найбільш повно проблема координації фіскальної та монетарної політик виявлялась в умовах монетарної стратегії таргетування інфляції. Цільовий показник інфляції при цьому встановлювався спільно органами державної влади та Національним банком, що потребувало їх тісної співпраці.

Перехід до застосування режиму інфляційного таргетування в Україні здійснено у 2016 р. З метою підвищення рівня прозорості монетарної політики розроблено Дорожню карту, в якій визначено завдання Національного банку щодо створення необхідних умов для ефективного застосування режиму інфляційного таргетування. Зокрема, визначено дії щодо забезпечення посилення координації органів державної влади з Національним банком та Міжнародним валютним Фондом (НБУ, 2016).

Рішенням ради Національного банку України від 21 грудня 2016 р. щодо "Основних засад грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу" (Рада НБУ, 2016) інфляційне таргетування закріплено як режим монетарної політики. Відповідно до "Основних засад грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу" визначено, що режим інфляційного таргетування сприяє не лише стабілізації інфляційних процесів, але й стимулюванню темпів економічного зростання (Рада НБУ, 2017). У 2019–2021 рр. згідно з основними засадами грошово-кредитної політики

продовжено політику таргетування інфляції та дотримання плаваючого курсу, відповідно монетарна політика не спрямовувалась на досягнення певного рівня обмінного курсу, що не виключало можливостей проведення валютних інтервенцій з метою накопичення міжнародних резервів (Рада НБУ, 2018).

Широкомасштабні військові дії в Україні, які розпочалися з вторгненням російської армії 24 лютого 2022 р., зумовили перехід до реалізації пруденційної фіскальної та еkleктичної монетарної політик, що передбачає застосування комбінаторного монетарного інструментарію залежно від обставин. З метою посилення гнучкості політик внесені зміни до Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, згідно з яким визначено, що "у невідкладних випадках, пов'язаних з введенням в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану, що потребують негайного прийняття рішення, суб'єкт нормотворення може видати відповідний нормативно-правовий акт без узгодження із суб'єктами нормотворення та/або з іншими заінтересованими органами, крім нормативно-правових актів, пов'язаних з надходженнями та/або витратами бюджету, що підлягають погодженню з Міністерством фінансів" (Постанова КМУ № 172, 2022). Водночас посилено: співпрацю між органами державної влади та Національним банком у контексті залучення зовнішнього фінансування від країн-партнерів та міжнародних організацій; економічний тиск на країну-агресора, зокрема шляхом запровадження фінансових санкцій.

У квітні 2022 р. затверджено "Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану" (Рада НБУ, 2022). Визначено, що в умовах воєнного стану першочергове завдання полягає в забезпеченні потреб сектора безпеки та оборони, безперебійного функціонування об'єктів критичної інфраструктури та системи державних фінансів. Посилення невизначеності в умовах широкомасштабних військових дії унеможливило реалізацію монетарної стратегії таргетування інфляції. Передбачено посилення гнучкості монетарної політики та її адаптованості до соціально-економічних процесів, застосування антикризових заходів, розвиток фінансового інструментарію із запобігання і реагування з метою вдосконалення традиційної практики застосування макропруденційних заходів, підтримки належного рівня ліквідності банківської системи, запровадження адміністративних обмежень щодо руху капіталу.

Визначено, що Національний банк у разі нагальної потреби забезпечення безперебійного функціонування системи державних фінансів може надавати фінансову підтримку Державному бюджету України шляхом купівлі на первинному ринку цінних паперів органів державної влади України. Враховуючи ризики монетизації дефіциту Державного бюджету України, визначено необхідність фінансування лише критичних бюджетних видатків в обмежених обсягах. У 2022 р. ОВДП, які знаходяться в обігу, за сумою основного боргу Національного банку, становили 704.5 млрд грн (*табл. 1*).

Таблиця 1

Структура ОВДП, які знаходяться в обігу, за сумою основного боргу, %

Рік	НБУ		Банків	Юридичних осіб	Територіальних громад	Фізичних осіб	Нерезидентів	
	млрд грн	% у ВВП						% у структурі ОВДП
2022	704.5	13.45	34.73	51.12	7.72	0.13	2.16	4.15
2023	690.0	–	41.30	43.90	8.69	0.12	3.26	2.73
2024	685.0	–	41.19	43.16	9.26	0.13	3.57	2.70

Джерело: розраховано автором на основі даних (НБУ, б.д.).

У 2022 р. з метою забезпечення стійкості системи державних фінансів в умовах воєнного стану Національний банк оперативно перерахував частину прибутку до розподілу до Державного бюджету України за підсумками попереднього року. Водночас, протягом досліджуваного періоду в структурі як неподаткових надходжень державного бюджету, так і доходів загалом спостерігається зменшення частки відповідних коштів (табл. 2).

Таблиця 2

Кошти, що перераховуються Національним банком до Державного бюджету України відповідно до Закону України "Про Національний банк України", млрд грн

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кошти, що перераховуються Національним банком України	61.8	38.2	44.4	44.6	64.9	42.7	24.4	18.8
Неподаткові надходження державного бюджету	120.0	103.6	128.6	164.7	186.8	213.0	175.4	346.6
Частка коштів, що перераховуються НБУ у неподаткових надходженнях, %	51.50	36.82	34.51	27.09	34.75	20.06	13.93	5.42
Доходи державного бюджету	534.7	616.3	793.4	928.1	998.3	1076.0	1296.9	1787.7
Частка коштів, що перераховуються НБУ у доходах, %	11.56	6.19	5.59	4.81	6.50	3.97	1.88	1.05

Джерело: розраховано автором на основі даних (Мінфін, б.д.; НБУ, б.д.).

З метою стабілізації інфляційних очікувань та зниження ризику несприятливих вторинних ефектів, пов'язаних з ослабленням обмінного курсу, у червні 2022 р. підвищено облікову ставку з 10% до 25%. Водночас, у 2023 р. облікову ставку знижено в липні до 22%, вересні – до 20%, жовтні – до 16%, грудні – до 15%. У перспективі передбачається послаблення валютного контролю та перехід до більш гнучкого валютного курсу. Послаблення контролю за цінами та підвищення узгодженості монетарної політики із заходами фіскальної політики підтримуватимуть дію трансмісійного механізму та сприятимуть стримуванню інфляції. У перспективі прогнозується відновлення економічного зростання, але ризику зниження прогнозного показника залишаються значними. Згідно з прогнозами, рівень економічного зростання у 2024 р. становитиме 3.6%, у 2025 р. – 5.8%, 2026 р. – 4.5. Індекс споживчих цін (на кінець періоду) становить у 2024 р. 8.6%, 2025 р. – 5.8%, 2026 р. – 5% (Правління НБУ, 2024). Водночас посилення військових дій може призвести до зниження темпів економічного зростання, значної інфляції та соціальної напруги.

Значною проблемою забезпечення макроекономічної стійкості в Україні є наявність постійного позитивного фіскального імпульсу, що зумовлює низку негативних екстерналій. Зокрема, динаміка державного боргу та видатків Державного бюджету України за 1992–2023 рр. характеризуються практично постійним зростанням. За воєнного стану частка видатків Державного бюджету України, державного та гарантованого державного боргу у ВВП значно зростає. Відповідно змінено підходи до здійснення бюджетних видатків та залучення боргових запозичень. Вагомими постають завдання щодо підвищення ступеня обґрунтованості показників, які характеризують рівень фінансової стійкості бюджету, зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни. З метою оптимізації порядку здійснення видатків з державного бюджету, економічного та раціонального використання бюджетних коштів, удосконалення підходів до визначення результативності бюджетних програм та посилення прозорості бюджетного процесу прийнято "Методичні рекомендації щодо формування бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету" (Наказ Міністерства фінансів України № 465, 2023). Зокрема, визначено вимоги щодо результативних показників та забезпечення взаємозв'язку бюджетних програм із стратегічними завданнями державної політики. Першочерговими завданнями фіскальної політики, враховуючи обмеженість власних внутрішніх надходжень та те, що майже усі вони спрямовуються на фінансування сектора безпеки та оборони, є: залучення зовнішніх запозичень на умовах довгострокового пільгового фінансування; збільшення державних грантів; створення умов для розвитку

внутрішнього ринку капіталу; активізація взаємовідносин з інвесторами та пошук додаткових джерел фінансування бюджету. Зокрема, змінено особливості оподаткування банків. Відповідно до Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків" (Закон України № 3474-IX, 2023) переглянуто ставки податку на прибуток банків: у 2023 р. передбачено встановлення підвищеної базової ставки податку на прибуток у розмірі 50% (у попередні роки ставка становила 18%); у 2024 р. – 25%; накладена заборона на врахування у 2023 р. непогашених податкових збитків минулих років у зменшення об'єкта оподаткування з правом на таке врахування, починаючи зі звітних періодів 2024 р. до повного їх погашення. У 2023 р. надходження від податку на прибуток банківських організацій, включаючи філіали аналогічних організацій, розташованих на території України, становили 14.2 млрд грн (8.9% у структурі надходжень від податку на прибуток підприємств).

Оцінка індексу споживчих цін, видатків державного бюджету, державного боргу та реального ВВП показує, що нарощення видатків державного бюджету, державного боргу, інфляція негативно впливають на темпи економічного зростання. Вагомим здобутком фіскальної та монетарної політик України є забезпечення у відповідні періоди прийняттого рівня державного боргу та низького рівня інфляції на фоні економічного зростання. Водночас, в умовах фінансово-економічної кризи, воєнного стану спостерігається значне падіння реального ВВП, посилення інфляційних процесів та нарощення державного боргу (*табл. 3*).

У жовтні 2023 р. прийнято "Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2024–2026 роки" (Постанова Кабінету Міністрів України № 1117, 2023). Відповідно до цієї стратегії визначено, що вагомими завданнями є покриття потреб у фінансуванні з метою забезпечення видатків на сектор безпеки і оборони та створення умов для економічної відбудови України. Досягнення зазначеної мети передбачає підвищення ефективності механізму управління державним та гарантованим державним боргом, оптимізації його структури з точки зору співвідношення вартості обслуговування та ризиків задля відновлення прийняттого рівня боргового навантаження, посилення кооперації із міжнародними партнерами з метою отримання доступу до пільгового зовнішнього фінансування, що сприятиме забезпеченню фіскальної та боргової стійкості. Відповідно, у середньостроковій перспективі передбачається зростання державного боргу. Зокрема, згідно з прогнозами Міжнародного валютного фонду, частка державного та гарантованого державного боргу України у ВВП у середньостроковій перспективі перевищить 100%, платежів щодо обслуговування боргу 12% (Ільченко, 2023).

Таблиця 3

Реальний ВВП та основні показники фіскальної і монетарної політики

Період	Видатки державного бюджету		Державний та гарантований державний борг		Реальний ВВП, %	Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року), %
	млрд грн	у % до ВВП	млрд грн	у % до ВВП		
1992–1996	8.9	30.50	10.0	41.49	86.16	2 535.68
1997–2001	27.9	19.74	65.1	47.60	101.92	116.24
2002–2006	86.0	22.07	79.5	23.96	107.46	108.36
2007–2011	259.0	25.00	300.3	28.67	100.96	112.98
2012–2016	498.2	27.69	1 140.5	60.61	97.24	116.18
2017	839.5	28.16	2 141.7	71.84	102.4	113.7
2018	985.9	27.69	2 168.4	60.91	103.5	109.8
2019	1 075.1	27.03	1 998.3	50.24	103.2	104.1
2020	1 288.1	30.51	2 551.9	60.44	96.2	105.0
2021	1 491.2	27.36	2 672.1	49.02	103.4	110.0
2017–2021	1 135.9	28.15	2 306.5	58.49	101.7	108.52
2022	2 705.7	51.65	4 075.5	77.79	71.2	126.6
2023	4 014.4	–	5 519.5	–	102.8	105.1
2022–2023	3360.1	–	4797.5	–	87.0	115.9

Джерело: розраховано автором на основі даних (Мінфін, б. д.; НБУ, б. д.).

Отже, для забезпечення макроекономічної стабільності та захисту найбільш вразливих верств населення необхідно підвищити якісний рівень формування та реалізації складових фінансової політики. Вагомими завданнями є: посилення адаптованості фіскальної та монетарної політик до економічних процесів, їх гнучкості до реагування на кризові явища та підтримку економічної активності; застосування антикризових заходів, розвиток фінансового інструментарію із запобігання і реагування для підтримки належного рівня ліквідності банківської системи; зміцнення системи ризик-орієнтованого банківського нагляду; вдосконалення механізму монетарної трансмісії та загалом традиційної практики застосування макропруденційних заходів.

Важливу роль має відігравати вивчення кращої світової практики координації фіскальної та монетарної політик з метою отримання синергетичного ефекту від їхньої взаємодії. Необхідно значно підвищити якісний рівень інструментарію фіскальної та монетарної політик, що актуалізує розробку відповідної стратегії, в якій знайдуть відображення

спільні стратегічні цілі політик, що сприятиме посиленню їх координації. Водночас, стратегія посилення координації фіскальної та монетарної політик має спиратися на продовження інституційних та законодавчих реформ у відповідних сферах. Враховуючи, що посилення військових дій може призвести до значної інфляції, необхідною є реалізація одночасно еkleктичної монетарної політики та пруденційної фіскальної політики, що допоможе приборкати інфляцію та відновити резерви. Необхідно вдосконалювати правила доступу до інформації, зміцнювати незалежність державних інституцій, що забезпечують формування та реалізують фіскальну і монетарну політики, з врахуванням необхідності розширення макропруденційних заходів та інструментів контролю за рухом капіталу. Необхідно зміцнювати довіру до державних інституцій, підвищувати ефективність механізму управління державним та гарантованим державним боргом, якість державних витрат. З метою стримування внутрішнього попиту та інфляції доцільно і на далі здійснювати оптимізацію державних витрат. Доцільним є підвищення якісного рівня фіскальної та монетарної політик, посилення їх координації у контексті забезпечення боргової стійкості, зниження фіскальних ризиків, оптимізація структури державних запозичень з врахуванням ставок, дохідності, терміну їх обігу та валюти погашення.

Висновки

Результати дослідження підходів до координації фіскальної та монетарної політик свідчать, що рівень їх координації впливає на здатність країни забезпечити макроекономічну стійкість. Інструментарій фіскальної та монетарної політик необхідно розглядати в нерозривній єдності, з врахуванням синергетичного ефекту забезпечення макроекономічної стійкості, що не може бути досягнуто винятково інструментами лише однієї з політик. До основних напрямів посилення координації фіскальної та монетарної політик України на цьому етапі належать: поєднання інструментарію, властивого обом напрямам реалізації фіскальної та монетарної політик, посилення його гнучкості та адаптивності до соціально-економічних процесів; синергія інструментарію фіскальної та монетарної політик у контексті забезпечення боргової стійкості та зниження фіскальних ризиків; обґрунтування спільних стратегічних цілей фіскальної та монетарної політик, що сприятиме посиленню їх координації, зокрема шляхом розроблення відповідної стратегії; розвиток фінансового інструментарію із запобігання і реагування, в рамках яких інструменти фіскальної та монетарної політик застосовуються разом, зокрема шляхом удосконалення традиційної практики застосування макропруденційних заходів; зміцнення незалежності державних інституцій, що забезпечують формування та реалізують фіскальну і монетарну політики шляхом продовження інституційних та законодавчих реформ у відповідних сферах.

Посилення координації фіскальної та монетарної політик в Україні є складним та багатогранним проблемним завданням, яке потребує значних зусиль як державних інституцій, що забезпечують формування та реалізують фіскальну і монетарну політики, так і міжнародної спільноти. Обґрунтовані фіскальна та монетарна політики сприятимуть забезпеченню макроекономічної стійкості та післявоєнного відновлення України. Водночас, післявоєнне відновлення України передбачає здійснення комплексу заходів фіскальної та монетарної політик, підвищення рівня ефективності їх інструментарію. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у формуванні основних напрямів підвищення якісного рівня та посилення координації фіскальної і монетарної політик, зокрема в контексті забезпечення боргової стійкості та зниження фіскальних ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	REFERENCES
Cavallo, E. A. (2019). International Capital Flow Reversals. <i>Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance</i> . https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190625979.013.303	Cavallo, E. A. (2019). International Capital Flow Reversals. <i>Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance</i> . https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190625979.013.303
Chishti, M. Z., Ahmad, M., Rehman, A., & Khan, M. K. (2021). Mitigations pathways towards sustainable development: Assessing the influence of fiscal and monetary policies on carbon emissions in BRICS economies (Article). <i>Journal of Cleaner Production</i> . Vol. 292. Article number 126035. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.126035	Chishti, M. Z., Ahmad, M., Rehman, A., Khan, M. K. (2021). Mitigations pathways towards sustainable development: Assessing the influence of fiscal and monetary policies on carbon emissions in BRICS economies (Article). <i>Journal of Cleaner Production</i> . Vol. 292. Article number 126035. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.126035
Chugunov, I., & Makohon, V. (2019). Fiscal strategy as an instrument of economic growth. <i>Baltic Journal of Economic Studies</i> . Vol. 5, 3. 213-217. https://publons.com/publon/35206723/	Chugunov, I., & Makohon, V. (2019). Fiscal strategy as an instrument of economic growth. <i>Baltic Journal of Economic Studies</i> . Vol. 5, 3, 213-217. https://publons.com/publon/35206723/
Chugunov, I., Pasichnyi, M., & Nepytyaliuk, A. (2019). Macroeconomic effects of inflation targeting in advanced and emerging market economies. <i>Banks and Bank Systems</i> , 14 (4), 153-165. http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(4).2019.15	Chugunov, I., Pasichnyi, M., & Nepytyaliuk, A. (2019). Macroeconomic effects of inflation targeting in advanced and emerging market economies. <i>Banks and Bank Systems</i> , 14 (4), 153-165. http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(4).2019.15
Ferreira de Mendonça, H., & Tiberto, B. (2024). Are prudent monetary and fiscal policy drivers of FDI inflows? <i>Latin American Journal of Central Banking</i> . Vol. 5. Issue 1, 100120. https://doi.org/10.1016/j.latecb.2024.100120	Ferreira de Mendonça, H., & Tiberto, B. (2024). Are prudent monetary and fiscal policy drivers of FDI inflows? <i>Latin American Journal of Central Banking</i> . Vol. 5. Issue 1, 100120. https://doi.org/10.1016/j.latecb.2024.100120
Michaud, A., & Rothert, J. (2018). Redistributive fiscal policies and business cycles in emerging economies. <i>J. Int. Econ.</i> , 112, 123-133.	Michaud, A., & Rothert, J. (2018). Redistributive fiscal policies and business cycles in emerging economies. <i>J. Int. Econ.</i> , 112, 123-133.
Ramlogan, A., & Nelson, A. (2023). Assessing the influence of fiscal and monetary policies on carbon dioxide emissions. <i>Latin American Journal of Central Banking</i> , 100114. https://doi.org/10.1016/j.latecb.2023.100114	Ramlogan, A., & Nelson, A. (2023). Assessing the influence of fiscal and monetary policies on carbon dioxide emissions. <i>Latin American Journal of Central Banking</i> , 100114. https://doi.org/10.1016/j.latecb.2023.100114
Seelajaroen, R., Budsaratragoon, P. & Jitmaneroj, B. (2020). Do monetary policy transparency and central bank communication reduce interest rate disagreement? <i>Forecast</i> , 39 (3), 368-393. https://doi.org/10.1002/for.2631	Seelajaroen, R., Budsaratragoon, P., & Jitmaneroj, B. (2020). Do monetary policy transparency and central bank communication reduce interest rate disagreement? <i>Forecast</i> , 39 (3), 368-393. https://doi.org/10.1002/for.2631

Vavdiuk, N. S., Koretska, N., & Galushchak, V. (2019). The interaction of monetary and fiscal policies of developing countries: the experience of Ukraine. <i>Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice</i> , 2(29), 326–338. https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i29.171982	Vavdiuk, N. S., Koretska, N., & Galushchak, V. (2019). The interaction of monetary and fiscal policies of developing countries: the experience of Ukraine. <i>Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice</i> , 2(29), 326–338. https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i29.171982
Горин, В. П. (2020). <i>Фінансовий механізм забезпечення суспільного добробуту: теоретична концептуалізація та проблеми функціонування</i> : монографія. Тернопіль.	Horyn, V. P. (2020). Financial mechanism of ensuring public welfare: theoretical conceptualization and problems of functioning: Ternopil.
Данилишин, Б. М. (2018). Основні напрями монетарної політики України. <i>Фінанси України</i> , 2, 9-25.	Danylyshyn, B. M. (2018). Main directions of monetary policy of Ukraine. <i>Finances of Ukraine</i> , 2, 9-25.
Данилишин, Б. М. (2024). Гроші для перемоги. Чи є альтернативи? https://zn.ua/ukr/macroeconomics/hroshi-dlja-peremohi-chi-je-alternativi.html	Danylyshyn, B. M. (2024). Money for victory. Are there alternatives? https://zn.ua/ukr/macroeconomics/hroshi-dlja-peremohi-chi-je-alternativi.html
Дем'янишин, В. (2021). Сучасні вектори реформування управління державними фінансами в умовах модернізації фінансового механізму та фінансової системи України. <i>Світ фінансів</i> , 2(67), 51-65. https://doi.org/10.35774/sf2021.02.051	Demyanishin, V. (2021). Modern vectors of reforming public finance management in the context of modernization of the financial mechanism and financial system of Ukraine. <i>The world of finance</i> , 2(67), 51-65. https://doi.org/10.35774/sf2021.02.051
Дорожня карта Національного банку України з переходу до інфляційного таргетування. (2016). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IT_nbu_pr_2016-03-16.pdf?v=7	Roadmap of the National Bank of Ukraine for the transition to inflation targeting. (2016). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IT_nbu_pr_2016-03-16.pdf?v=7
Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків" № 3474-IX (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3474-20#Text	Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine Regarding the Features of Taxation of Banks and Other Taxpayers" No. 3474-IX (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3474-20#Text
Зимовець, В. В. (2010). <i>Державна фінансова політика економічного розвитку</i> ; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. Київ.	Zymovets, V. V. (2010). State financial policy of economic development; NAS of Ukraine; Institute of Economics and predicted. Kyiv.
Ільченко, Л. (2023). Держборг України через два роки перевищить 100% ВВП – МВФ. https://www.epravda.com.ua/news/2023/10/11/705357/	Ilchenko, L. (2023). The national debt of Ukraine will exceed 100% of GDP in two years – IMF. https://www.epravda.com.ua/news/2023/10/11/705357/
Коваленко, В. М. (2019). <i>Фінансова система України: теорія, методологія, практика</i> : монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка.	Kovalenko, V. M. (2019). Financial system of Ukraine: theory, methodology, practice: Lviv: LNU named after Ivan Franko.
Мінфін. (б.д.). Офіційний сайт Міністерства фінансів України. https://www.mof.gov.ua/uk	MinFin. (n.d.). Official site of the Ministry of Finance of Ukraine. https://www.mof.gov.ua/uk
Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету" № 465. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0465201-23#Text	Order of the Ministry of Finance of Ukraine "On the approval of Methodological recommendations for the formation of budget programs by the main managers of state budget funds" No. 465. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0465201-23#Text
НБУ. (б. д.). Офіційний сайт Національного банку України. https://bank.gov.ua/	NBU. (n.d.). Official website of the National Bank of Ukraine. https://bank.gov.ua/
Нікіфоров, П. О., & Ткачук, І. Я. (Ред.). (2020). <i>Фіскальна та монетарна політика економічного розвитку України</i> : монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.	Nikiforov, P. O., & Tkachuk, I. Ya. (Eds.). (2020). Fiscal and monetary policy of economic development of Ukraine. Chernivtsi: Chernivtsi. national University named after Yu. Fedkovicha.

Постанова Кабінету Міністрів України "Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2024–2026 роки" № 1117. (2023). https://mof.gov.ua/	Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Medium-term strategy of public debt management for 2024-2026" No. 1117. (2023). https://mof.gov.ua/
Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення зміни до пункту 13 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади" № 172 (2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/172-2022-%D0%BF#n8	Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Amendments to Clause 13 of the Regulation on State Registration of Regulatory Acts of Ministries and Other Executive Authorities" No. 172 (2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/172-2022-%D0%BF#n8
Рішення Правління Національного банку України "Про схвалення Інфляційного звіту" №-30рш. (2024). https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2024-roku	Decision of the Board of the National Bank of Ukraine "On the approval of the Inflation Report" No.-30rsh. (2024). https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2024-roku
Рішення Ради Національного банку України "Основні засади грошово-кредитної політики на 2019 рік та середньострокову перспективу". (2018) https://bank.gov.ua/ua/files/pezYtSCShXlXzW	Decision of the Council of the National Bank of Ukraine "Basic principles of monetary policy for 2019 and the medium-term perspective". (2018). https://bank.gov.ua/ua/files/pezYtSCShXlXzW
Рішення Ради Національного банку України "Основні засади грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу". (2017). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/OsnovZasad-2018_sr-per.pdf?v=7	Decision of the Council of the National Bank of Ukraine "The main principles of monetary policy for 2018 and the medium-term perspective". (2017). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/OsnovZasad-2018_sr-per.pdf?v=7
Рішення Ради Національного банку України "Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу". (2016). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG_2017_mt.pdf?v=7	The decision of the Council of the National Bank of Ukraine "Basic principles of monetary policy for 2017 and the medium-term perspective". (2016). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG_2017_mt.pdf?v=7
Рішення Ради Національного банку України "Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану". (2022). https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk	The decision of the Council of the National Bank of Ukraine "Basic principles of monetary policy during martial law". (2022). https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk
Свенссон, Ларс. (2019). Монетарна політика працює краще, якщо її реалізує незалежний центральний банк. https://www.epravda.com.ua/publications/2018/08/16/639595/	Svensson, Lars. (2018). Monetary policy works better when it is implemented by an independent central bank. https://www.epravda.com.ua/publications/2018/08/16/639595/

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автор не отримав прямого фінансування для цього дослідження.

Макогон В. Координація фіскальної та монетарної політики України. *Scientia fructuosa*. 2024. № 2. С. 4-19. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(154\)01](https://doi.org/10.31617/1.2024(154)01).

Надійшла до редакції 02.02.2024.

Отримано після доопрацювання 16.02.2024.

Прийнято до друку 23.02.2024.

Публікація онлайн 11.04.2024.